

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóca apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 14 fil., a doua óra
12 fil., a treia óra 10 fil.

Tot ce privesce fóca,
să se adreseze la »Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii«

in
Blas.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XII.

Blas 4 Octobře 1902.

Numérul 40.

Afându-ne la pãtrariul din urmă al anului, rugãm respectuos pe toți Onorații nostri cetitori, cari sînt în restanță cu abonamentul de pe anul acesta, cum și de pe anii de mai înainte, să binevoiescă a ne trimite prețul abonamentului, ca să ne putem împlini și noi datorințele față de alții.

Administrațiunea.

Pertractări nesfîrșite.

Pertractările pentru înnoirea pactului economic între cele două state ale monarhiei nu vor să se gate. Odată vin ministrii austriaci la Budapesta, de altă dată merg ministrii ungari la Viena și să tot sfãtuiesc, dar la rezultat par'că nu pot să ajungă.

Și în zilele trecute aũ stat ministrii ungari zece zile după olaltă în Viena, s'aũ ținut consfãtuirii chiar și în prezența Maiestății Sale, și cu toate aceste pertractările se vor continua în zilele aceste în Budapesta.

Despre decursul pertractărilor, despre natura controverselor, despre punctele diferențiale, cari provócă pertractările aceste fără sfîrșit guvernele interesate păstréză cel mai mare secret. Cu toate aceste nu este greu a constata, că pertractările sînt de mare însemnătate și împreunate cu mari greutate, fiind vorbă de mulțumirea celor două părți cu interese așa zicënd contrare.

Într'adevăr Ungaria e o țară agricolă. Industria câtă este abia merită amintire.

Austria din contră e țară mai virtos industrială.

Urméză de aici, că interesul Ungariei este, să pótă face esport ușor de produse agrare și să impórte cu vămii cât se pótă de mici produsele industriale ce-i lipsesc. Dacă deci Ungaria ar fi țară neatîrnătoare, atunci în schimb pentru vămii moderate asupra articolilor industriali ar dobîndi import ieftin în alte țări pentru produsele sale agricole.

Cu privire la Austria lucrul e întors. Austria are lipsă de vămii mari asupra produselor industriale străine, ca să-și pótă apëra industria sa profundă și are lipsă de vămii mari și asupra produselor agricole, când e vorbă de esportarea acelor în alte țări, ca produsele din Ungaria să nu fie esportate, ci să rămână la dispozia Austriei, care ar da favoruri și altor state pentru import de produse agricole, ca ast fel să pótă deprima prețul produselor agricole din Ungaria.

Din cele desfășurate pótă vedé ori cine, cât de greu lucru este a ținé într'o singură uniune vamală două țări cu interese atât de contrare și că nu tocmai greșesc tare aceia, cari luptă contra acestei uniuni vamale.

De altă parte interese înalte politice sînt pentru susținerea uniunei vamale.

E adecă de obște cunoscut, că basă întregii vieți publice e viața economică. Pe cum singuraticii așa și statele să conduc de interesele lor. Acum dacă s'ar înceta uniunea vamală, s'ar intrerupe legăturile cele mai mari ale intereselor materiale, cari până acum ținău la olaltă aceste două state și ast fel ar rămâné între ele numai o legătură efemeră, care la urmă tot de sine s'ar desface.

De aici să esplică, pentru ce Maiestatea Sa nici nu vré să audă

de ruperea legăturilor economice între cele două state. Întru adevăr desfacerea pactului economic ar însemna ieșirea monarhiei dintre puterile cele mari.

De altă parte Ungaria în decursul secolilor întru atâta s'a alăturat de Austria, în cât pentru Ungaria desfacerea de Austria ar aduce o sguduire, a cărei urmări nici nu să pot calcula și prevede!

Ast fel deci în butul intereselor contrare, ce le aũ aceste două state, guvernele sînt silite a pertracta și a căuta căi și mijloce pentru a face, ca urmările acestor interese contrare să fie cât să pótă mai puțin simțite.

E grea munca acésta și guvernele amîndoué, cari se silesc a-și apëra țările lor, merită tótă recunoscinta.

Cu toate aceste să impune întrebarea: óre până când va ținé o stare de lucruri, care așa grave griji pricinuesce și care împedecă ori ce desvoltare liberă a părților contractante?

Pertractările nesfîrșite ale guvernelor, ura poporațiunilor din ambele state față de olaltă, toate aceste dovedesc, că o consolidare a monarhiei nu e cu putință și că mai curënd ori mai târziu va trebui să urmeze sguditura, care ușor va puté rupe definitiv lanțurile ruginite ale pactului economic și cu acele de odată și legăturile politice ce încă acum unesc aceste două state.

În calea evenimentelor nu se pótă pune nimenea, dar am dori ca de primejdiî să fie ferită țara și ca să se pună cât mai curind capët la stările actuale de nesiguranță, cari adinc vatămă și vaza monarhiei nóstre în fața celorlalte state.

Cetiți! — **BEN HUR** — **Cetiți!**

— Unul dintre cele mai sensaționale, instructive și moralisătore romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirei“.

Stipendii archidiecezane. — În ședința consistorială de la 20 Sept. 1902. Preaven. Consistor archiepiscopesc a împărțit următoarele stipendii din fondurile archidiecezane, administrate acasă:

din f. Șuluc:	25 stip. în val. de cor. 8160.
" " Papfalvi: 1	" " " " " 240.
" " Tordai: 1	" " " " " 200.
" " Dănuț: 5	" " " " " 3000.
" " Baldi: 4	" " " " " 640.
" " Negruț: 3	" " " " " 400.
" " Bota: 1	" " " " " 120.
" " Vancea: 9	" " " " " 1980.
" " Tarța: 1	" " " " " 140.
" " Liviu Pop: 2	" " " " " 270.
" " Micu: 2	" " " " " 360.
" " Cipariu: 5	" " " " " 600.
" " br. Urs: 10	" " " " " 2000.
" " I. Vlăsa: 1	" " " " " 340.
" " Filip: 3	" " " " " 600.
" " Alutan: 11	" " " " " 1120.
" " Chirilă: 5	" " " " " 500.
" " Cutean: 1	" " " " " 34.
" " Cerc.Orăștia: 1	" " " " " 80.
Total la 91 studenți	" " " " " 20784.

Din fundațiunile administrate la stat s'au votat:

din f. Romonțan: 26 stip. în val. de cor. 6620.	
" " Bobb: 5	" " " " " 600.
" " Maior: 1	" " " " " 120.
" " Vajda: 4	" " " " " 560.
" " Klein: 2	" " " " " 600.
Total la 38 studenți	" " " " " 8500.

Afară de acestea Consistorul nostru, în conțelegere cu Ordinariatul din Alba-Iulia, a împărțit din f. Hirsch 3 stipendii în valoare de cor. 1800.

Ast fel numărul stipendiștilor e de 132. cari primesc suma de cor. 31084.

Clasificați după studiul sint: 35 iuriști, 4 mediciști, 5 tehnici, 1 montanist, 77 gimnasiști, 2 cadeți, 4 pedagogi, 1 comercialist și 3 fete (dintre cari 1 frecventă școala de industrie).

Tot înainte! — Țăr s'au deslănțuit patimile și apucând la largul, nu vrea să scie de nici un obstacol, ci nebunesc merge înainte, lăsând pe urma lor miserii revoluționare. Am pomenit în un număr trecut, că, redactorul Cramer din Timișoara, a fost espulsat din oraș, sub titlu, că agitază contra linisii pacifice a cetățenilor. Și poliția din Timișoara a fost aplaudată de șovinistii incarnați.

Acum un alt publicist german l-a urmat. Proprietarul foii „Gross Kikiindaer Zeitung“ a fost și el espulsat din Chichinda-mare, pentru că a fost osândit în două procese, sub cuvânt de agitație contra națiunii magiare.

Care e ôre rostul acestor prigoniri de soiș nou, ce s'au pornit acum de odată contra pacnicilor Șvabi din Băna? Se repetese ôre și acolo încercarea nesocotită și nesuccesă, de a prigoni ziaristica, de care se susține, că singură pòrtă vina, dacă poporul e nemulțumit cu actualul sistem? Așa se pare; dar succesul va rămâne nul. Nu ziaristii agită masele în timpul present, ci masele poporului sint turburate de ne mai aușitele ilegalități, ce se comit asupra lor. Acțiunea nasce reacțiune. Cramer și Korn se vor duce, locul lor nu va rămâne gol, ci se vor afla destul alții, cari se inregistreze nedreptățile celor mari. Nu cu baioneta să face linisce în suflet și dreptate în țară, nu întemnițarea și espulsarea gazetarilor nemagiari va dovedi lumii, cât de fericite și îndestulate sint poporele nemagiare în această patrie comună, ci executarea imparțială a legilor și egalitatea tuturor întru măsurarea dreptății.

Revistă bisericească.

Franța. Rêutatea numai pòte să fie inconsecuentă. Acesta se dovedese acum în Franța. O lege franceză din 26 Iuliu 1893 a înființat o medalie colonială, ca semn de recunoștință pentru serviciile prestate în colonii. Acum de ună zi nisce resoluții ministeriale au conferit medalia acesta mai multor călugări din congregia s. Spirit, cari lucră în misiunile de la Senegal din Africa. Distincțiile acestea li-s'au conferit „pentru rivna și abnegația lor dovedită pe vremea epidemiei frigurilor galbene.“ Călugării aceștia sint P. Jalabert, paroch în Saint-Louis și spiritual în spitalul colonial, carele este deja și membru al legiunii de onore, mai de parte P. Riolland, spiritual în spitalul din Dacar, și P. Le Vonédéc, spiritualul ambulanței din Gorca. Aceeași distincție o a primit și episcopul din Congo superior, Msgr. Augouard pe lângă o scrisore de recunoștință din partea ministrului coloniilor. Și același guvern acasă asupresce și alungă ordurile călugăresci, cari trimit în lume și în special în coloniile franceze pe acești binefăcători!

Ca o inconsecuență a celor de mai sus, tot mai mult se verifică scirea colportată de unele ziare, că adecă guvernul va presenta camereii un proiect de lege, care se completeze

FEUILLETON.

Arta și adevărul.

(Fine.)

Noi Români, cari nu ne-am putut da partea de conlucrare la aceste evoluțiuni ale culturii omenești, nu avem nici să îndurăm pierderi nici să notăm câștiguri. Ne aflăm încă în favorabila situație, că din pășaniile altora putem să ne scótem conlucrușile. Aceste ne învață de ce să ne ferim și ce să urmăim; aceste ne arată cum să tragem prima brazdă în ogorul întălenit al artelor, ca munca să ne fie rodnică și ca ródele muncii să rămână trainice.

Lumina minții e adevărul, zice vorba veche. Adevărul are să ne fie facia conducătoare în întunerecul ce voim să străbatem. Lumina lui ne va desluși calea cea bună, calea valorii reale.

Adevărul e izvorul puterii de viață, focal, care ne aprinde curajul, scutul, care ne apără lucrarea, farmecul, care atrage aprecierea obștei și cuvântul, care ne deșteptă conștiința mândriei.

Priviți cât de senin se presintă în lume omul inspirat de adevăr! Fața lui e radiosă, tinuta-i demnă. El nu șovăe, căci are fixată

credința sa; nu se incurcă, căci nu se teme de nimeni. Cu fruntea ridicată, el stă nelintit; atacuri nu-l dobórá, ură nu-l striviște, invidiile nu-l nimicesc. El privește la tóte nepăsător, sigur de învingere.

Cât de fericit este un ast fel de om! Viața lui se strecórá în linisce, gânduri posomorite nu-l încreșesc fruntea, grji supărătoare nu-l tulbură seninul cugetării, mulțumirea siguranței îl face vesel. Sêrac, el se simte bogat; mic, îl pare că este mare; slab, se crede puternic.

Starea acesta sufletescă se oglindéză prin entusiastele versuri ale profundului nostru Eminescu:

Sint numai mândru, mândru că pot fi,
Așa cum alții nu-s. Ei slab!, eu tare;
Ei mint — eu adevărul spun,
Căci nu me tem de ale lui urmări.

E mândru poetul și se crede mai tare de cât alții, căci aceia n'au curajul a spune adevărul și mint, dar el îl pòte mărturisi, căci nu se teme de urmări.

A spune adevărul, este dar o virtute, o tãrie, un titlu de mândrie. — căci numai acela cutéză să-l profeseze, care are un caracter nepétat, care nu se teme de nimic.

Cel ce nu spune adevărul este un om slab, lipsit de propria voință, de compătimit. El saș voesce a seduce pe alții saș nu cutéză a fi sincer, căci are la activul său păcate cari îl opresc.

Omul cinstit nu minte. În familie și în viața publică, el mărturisesce vecinic adevărul. Nimic nu-l abate; nici glorie, nici bani, nici persecuțiune.

Numai acele familii sint fericite, numai acele popore au viitor, în fruntea cărora staș bărbați pètrunși de adevăr, căci aceștia sint ómeni cu caracter curat, cari cultivând adevărul, sãdesc în neamul lor o putere morală și reală, puterea cea mai tare.

Să ne închinăm și noi acestei mari puteri! Să arborăm pe tóte terenele activității noastre stégul adevărului. Și sub stégul acesta să enunțăm drept credeș al nostru, că numai acela este om de valóre, care propagă adevărul; numai un ast fel de om pòte fi un respectabil cap de familie, un vredic luptător al causerilor publice, un valoros om de sciință și un bun artist.

Dacă pe tóte terenele vieții noastre numai acela pòte fi om meritos, care servese adevărul, — cu atât mai virtos avem să pretindem postulatul acesta de la cei ce vreaș să trecă drept reprezentați ai noștri în arte căci au să ne reproducă sufletul, cugetarea și tot ce avem mai intim.

Să ridice dar în inimile lor altar adevărului toți aceia, cari sint în ceerii lor ardând focal sacru al creării artistice. Adevărul să le fie farul. Să nu vadă, să nu audă, să nu simtă, să nu tilcuiască, de cât ce-l adevărat. Numai acesta e vrednic de ei, numai acesta are dreptul să-și reclame loc în lumea artelor.

legea adusă contra congregațiilor. Noul proiect va cuprinde cele mai aspre măsuri contra congregațiilor religioase, cari nu se supun legilor statului.

Revistă politică.

Afaceri interne. În timpul din urmă, ér s'a pornit pe la reprezentanțele comitatelor și a orașelor o circulară, de astă dată de la Pojon, în care e vorbă de a se recerca dieta pentru modificarea legii de naționalități. Circulara acesta a ajuns de a ună zi și la reprezentanța orașului Timișoara, care nu aprobă pașul celor din Pojon, sub cuvint, că se scie din experiență, că acolo unde domnesce prevenire reciprocă și dragoste față de patrie, diferitele naționalități trăiesc în liniște și pace.

Săptămâna trecută a ajuns înaintea tribunalului din Chicinda mare și afacerea deputatului Pavlovits, contra căruia se năpustise cu atâta furie dep. Vészi. Pavlovits era acusat, că a bătut la gară pe nisce băieți, cari cântău cântece unguresci. Procurorul, când e vorba de un nemagiar, îndată e la locul său; și și acum s'a grăbit a-l acusa pe Pavlovits pentru agitație și vătămare trupescă. Tribunalul înse a respins acusa primă, ér pentru a doua a transpus actele la judecatorie.

România. Nota americană dată în chestia jidanilor români, e întimpinată, tot cu mai multă receală din partea opinii publice. Ziarele fruntașe din Anglia, Franța și Italia, scriu însemnați articoli contra ei. Se vede, că s'a cam priurit jidanii din America.

Doi deputați magiari Visontai și Hock, vor face interpelări în dietă, în chestia notei americane, sprijinind pe Evreii din România.

Bulgaria. Serbările de la Șipca au decurs în liniște, nu cum ar fi dorit voinicșii Bulgari. Tărăboi a fost puțin. La sosirea marelui duce Nicolaevici, vice-președintele sobraniei l'a bineventat, marele duce a răspuns scurt și așa de încet, cât de abia îl vor fi înțeles cei din jur. La banchet prințul Ferdinand și-a adus aminte de țarul liberator și de recunoștința ce datoresc Rusiei. A răspuns marele duce. După serbări, cest din urmă a plecat la Constantinopol spre a fi primit de Sultanul; se afirmă, că e vorbă de o însemnată misiune politică.

Serbia. Criza financiară e teribilă, cum nu s'a mai pomenit și nu se află nici un mijloc, de a scăpa din această incurcătură. Nici chiar regele nu și-a încassat lista civilă de câte-va luni, ér oficialii de stat și oficerii nu și-au primit plata de cinci luni. E

förte natural deci, că toate afacerile stau în loc și în special comerțul și industria stagnează. Din pricina lipsei de bani în anul acesta nici nu s'a ținut manevrele. Caii de la cavalerie sînt ținuti förte prost, ér soldaților de rînd nu li-se dă de cât mămăligă. Poporațiunea din regatul sêrbesc e cătrănită rău contra guvernului, care a adus la așa stare finanțele țării.

Peninsula balcanică. Din Macedonia vin sciri tot mai neliniștitoare, cari lasă să se presupună începutul unei revoluțiuni. Cete de Bulgari înarmați atacă satele turcesci și prădăză tot ce le stau în cale, așa cât locuitorii se duc care unde pot. Banderile bulgare s'a ținut și cu armata turcescă, care înse a trebuit să se retragă dinaintea Bulgarilor.

În legătură cu turburările din Macedonia se anunță, că partida lui Sarafoff a pregătit un memorand, care cuprinde cererile macedonienilor. Vice-președintele partidei a mers cu acest memorand la marele duce Nicolaevici, dar acesta n'a vrut să-l primescă.

Corespondințe.

Reuniunea femeilor din Cluș.

Cluș, 28 Sept. n. 1902.

Un nou moment îmbucurător în viața Românilor din Cluș este și noua „Reuniune” înființată de curind sub titlul de „Reuniunea

Dacă activitatea noastră artistică va produce numai un grăunte de adevăr, lumea ne va observa și are să steie de vorbă cu noi, ca să ne putem afirma idiomul.

Stabilirea adevărului înse trebuie să se facă cu multă băgare de samă, căci nu toate ce par adevărate sînt aceleași în realitate; multe n'a de cât aparința amăgitoare, altele au criterul adevărului, le lipsesc înse valoarea morală.

Artistul are să fie condus de un sentiment estetic, care să-l determine fantasia, arătându-i ce pöte, și ce nu pöte să reproducă. El are să examineze toate cu deamănuntul, să le supună unei critice rigurose și să nu ne dee de cât rodul acestui studiu. Nu numai are dreptul acesta, dar i-se și impune. În toamal cum în viață, nu toți oamenii pot să fie primiți în o bună societate și nu toate faptele se pot reproduce în publicitate, căci bunul simț s'ar revolta, ast fel și pe terenul artelor numai aceea se pöte prezenta, ce bunul gust aprobă.

Arta, ca răspânditoare bunului gust nu se pöte coborî în noroiu, — ci are să ridice la sine pe toți cei ce vin sub stéguriile sale. Ridicarea eternului frumos, acesta se face prin propagare, a căruia temelie este — adevărul.

EMIL ZOLA.

Renumitul romanțier francez al cărui nume a produs adevărata revoluție atât pe terenul literar, cât și pe cel politic, a încetat subit din viață.

La catafalcul lui se cörtă aderenții și contrarii pe teren literar, pe cum și naționaliștii și Dreyfusiștii.

În literatură, Zola cu adevărată putere creatoare a lucrat în direcție naturalistă. În toate operele lui de căpetenie — cari de altcum formeză un ciclu sistematizat — analizază și scöte la iveală animalul în om. Adevărat că prea de tot insistă asupra amănuntelor, în cât cetitorul perde din vedere ținta însăși.

Tendința lui Zola și a școlii lui este de a arăta viața în totă murdăria ei; omul în totă golătatea patimilor animalice, ca și când ar zice cetitorului: „Veți cât de ticăloasă este viața, veți cât de murdar ești tu însuși.”

Este înse chestie nedeslegată, dacă cetitorul se va alege cu ceva ascendent moral din acest complex de ticăloșii. Și e mult mai sigur, că capetele superficiale — din nenorocire în majoritate — vor fi mai aplicate a se lăsa și ele răpitate de curent și a crede, că la ce să mai tindă atunci spre ideal, când lumea și așa e ticăloșită, și când, în urma urmel, el tot nu va fi capabil să o reformeze.

Etă pentru ce efectul scrierilor lui Zola a fost în mare parte desastros, mai ales pentru tinerime. Și acesta cu atât mai

virtuos, cu cât în urma lui s'a pornit o întregă literatură obscenă, care se nutrește din nesciința publicului și mai ales din cercul strîmt de idei al mulțimii, care își satisface lesne gustul de cetit, cu piese scrise după modul ei sensual de gândire.

Se pöte ca școla acesta, curățită de exagerațiile maestrului să producă opere, a căror lumină să nu arunce atâta umbră în urmă, așa înse cum Zola a pornit-o, nu pöte merge înainte. De altcum însuși Zola în lucrările din urmă („Evangeliile”) bate în retragere, devine mai romantic, în cât abia mai recunoșci într'insele pe autorul brutal al „Nanei” și al „Pămîntului.”

Academia franceză, înaltul for al celebrităților literare, n'a primit în sinul său pe Zola, deși el de ani de zile se luptă după un stal între nemuritorii Franței.

Înmormintarea i-se va face fără ceremonie religioasă. Nici nu se pöte alt cum la un scriitor, care în toate scrierile sale și-a bătut joc de biserică și de religie.

Amestecul lui în procesul Dreyfus i-a cauzat mari dușmăni, cari pöte vor erumpe de nou chiar cu ocazia înmormintării.

Celebrul scriitor francez François Coppée își incheie cu următoarele cuvinte articolul scris cu prilejul decedării lui Zola: „Necredincșii pot să-și bată joc de biserică și de credință, dar asta nu ne împedecă, de a ne gândi la ei cu dragoste și cu milă.”

AL.

femeilor gr. cat. „Sânta-Maria“ pentru înfrumusețarea bisericii gr. cat. din Cluș.“ Tineră reuniune, care are statute aprobate de Prea Ven. Consistor Metropolitan și se bucură dintru început de un frumos număr de membrii, s'a constituit definitiv azi este săptămâna în 21 Sept. n. a. c.

Inițiată de Domnul Ștefan Roșian, fostul administrator par. și protopopesc, cauza reuniunii a fost îmbrățoșată cu totă căldura de noul protopop-paroch Dnul Dr. Elie Dăianu, care cu o săptămână înainte de adunarea constituantă a vestit de pe amvon îmbucurătoarea veste, despre aprobarea statutelor și într'o cuvintare frumoasă despre rolul femeilor, a arătat importanța reuniunii și chemarea ei.

Biserica actuală din Cluș să scie, că este foarte mică și este așa de încărcată de semnele pietății credincioșilor (icône, perdele etc.), în cât trece peste măsura estetică, de aceea activitatea „Reuniunii pentru înfrumusețarea bisericii,“ va avea să se îndrepte de o cam dată nu asupra bisericii vechi, ci a celei ce va să fie, a bisericii nouă, care e de cea mai urgentă necesitate în Cluș. Împrejurarea acésta face și mai interesantă înființarea „Reuniunii femeilor“, fapt, pe care protopopul Dr. Dăianu l'a relevat în cuvinte potrivite și la adunarea de constituire, care a decurs ast fel:

Adunarea s'a ținut în biserică la 11 ore, îndată după s. liturgie, sub presiunea ad hoc al Dómnei Leontin Pop n. Filip. timpul n'a fost norocos ales și din pricina acésta nici n'a fost de fața așa de multe membre, inse după amézi nu s'a putut ține, pentru că protopopul Dr. Dăianu, avea să mergică la sfințirea unei cruci în Nădășel, ér părintele Roșian, era esmis în o cauză școlastică în Feneșul-săseac. Totuși erau de față vre-o 50 de membrii, dame și domni din tóte straturile societății nostre din Cluj. Deschidénd Dómna presidentă ședința a fost ales notar ad hoc părintele Augustin Giurgiú, catechet. Dnul Dr. Dăianu, luând cuvintul a făcut cunoscuté statutele societății. S'aú ales apoi 2 comisiuni: una compusă din următoarele Dómne: Lucreția Giurgiú, Dna Vodă n. Fogarasi și Dșóra Eléna Pandrea pentru înscrierea de membrii noi, alta compusă din: Dna Ida Dr. Ilea, Virginia Pop, Aneta Dr. Morariú n. Bohățiel și Dnul Iac. Murășan, invet. pentru a candida o presidentă și membrii în comitet. Comisiunea primă a înscris mai mulți membrii ordinari și binefăcători. Membrii fundatori s'aú înscris Dna Lucreția Gurgiú n. Rus și Dómna Virginia Pop, (cu câte 40 cor.) membră pe viață s'a înscris Dna Aneta Dr. Morariú n. Bohățiel, (20 cor.) Într'aceea comisiunea a doua și-a făcut propunerile, pe basa căroră, ca presidentă a fost aclamată cu unanimitate Dna véd. Ana Popp n. de Leményi, éră membre în comitet următoarele: Dómnele Leontin Pop, Dna Ida Dr. Ilea, Dna Ranta Boticescu, Virginia Pop, Dna Grigorie Borza, Elisabeta Sandu, Lucreția Giurgiú, Maria Greția, Ana Körösi-Crișan. Membre suplente: Flóre Cormoș, Ana Imbuzan, Claudia Stanciú, Catinca Vodă și Dșóra Eléna Pandrea.

Dintre acești membrii comitetul va avea se alégă vice president, casar, controlor etc. și separat un secretar dintre membrii

ordinari sau ajutători. Ca bărbați de încredere al comitetului s'aú fost aleși următorii Domni: prot. Dr. E. Dăianu. Șt. Roșianu capelan, Leontin Pop jude reg. în retragere, Vasile Ranta Boticescu jude reg. în r., Dr. Ștefan Morariú avocat și Iacob Murășian, invetător.

Cu acestea adunarea, la care am avut norocul să avem și un reprezentant al presei pe Dnul Augustin Paul, de la Gazeta Transilvaniei, s'a încheiat

Fie ca înființarea și activitatea acestei reuniuni să contribuie la încheierea societății din Cluș, care are mari datorințe de împlinit față de biserică și neam și în acest scop are și mare lipsă de consolidare și frățietate.

Bas-Tenor.

ZI DE BUCURIE.

Varviz, la 27 Sept. n. 1902.

Pe la anul 1773 parochia Varviz consta din 32 familii, cari tóte sînt înșirate cu numele în Inventarul familiar al conților Lázár de Szárhegy. *) La pag. 9. din acest estras, se află scrise următoarele: „Harminckettödik házhely a melyen régen lakott Áron nevű oláh Pap a ki Moldovában szökvén az udvar ismét ember szállított beléje, és avar az udvarnak a taxát mostis kiadják, vagyon ezen jószág a Beszerika vicinitásában. Ennek is a házhoz foglalt tanorokjában megterem minden esztendőben 4 currus folni.

Notandum. Hogy ezen megirt jószághoz praetendal az Ecclesia, mivel a mostani oláh Pap ugy referálja, hogy a Beszerika helyel együtt, és meg egy Párokiával, ezen kívül és egy Dászkujnak való házzal és az helyekkel, a néhai Gróf Lázár Ferentz ur conferálta volna az Ecclesiának, az oláhok ide szármozván, ha templomjok lesz, hogy annál inkább meg marad hassanak, s most is jó szivel. rolla a taxát meg nem adnák, minthogy minéket bizonyos üdökbe szolgáltatni tartozik is a fungens oláh Pap ezen 6 Ngak collatumokért, irás is existál rolla hogy eképpen vette kezéhez az Eccles.“

Din aceste se vede apriat, cum-că intravilanul, pe care se află casa parochială de astăzi, porțiunea canonică, cimiterul și biserică cea nouă, e donat spre acest scop de contele Francisc Lázár, cu mult mai înainte de 1773, semn dară, că Varvizul

*) A Szárhegyi Gróf Lázár családnak az 1773-ik évben Februárius 17-én megkezdett s ugyan azon év Május utolsó napján bévégett s király Táblai irnokok Perlaki Imre és Deák János all irásak és pecsétjek alatt kiadott Gyergyói rész jószágról szolló törvényes öszveiratból való Kivonat A 453-ik laptól a 478-ik lapig ezek vagynak irva: Inventarium, seu conscriptio in Territorio dictae possessionis Szárhegy loco videlicet Foenili allodiali vulgo Várhegyallya nominata Congregatorum Inquilinorum, et pro nunc ibidem Conmorantium taxam solventium cum appertinentiis.

datézá cam de la începutul veacului al XVIII-lea.

În decurs de un lung șir de ani, Varvizul a progresat binisor, atât ce privesce bunăstarea materială, cât și în privința numerică. Numărul familiilor astăzi e de 600, dintre cari, cam 100 aparțin parochiei Șermașului și Topliței.

După cum se scie, încă pe la 1815 ave deja școlă.

În timpul mai nou înse, a fost sgduit în mod simțitor în cele materiale, parte prin ani neroditori, parte prin abuzurile scandaloase, comise cu multă rafinărie — în curs de mai mulți ani — de primăria comunală. Pentru ilustrarea situației ajungă a aminti, cum-că după 2 cor. dare de stat, să plătia 4 cor. arunc comunal, idest 200%.

Din catena nefericirilor, ce s'aú descărcat pe acésta comună, când-va înfloritore, cea din 1899 — când a ars biserică — fără îndoielă, a fost cea mai desastroasă. Și după atâtea probe de grele suferințe, susținute cu resignare adevărat creștină, étă că ziua înălțării s. cruci, a fost menită de providință, a aduce pace și armonie în echilibrul atât de conturbat al acestei parochie.

În mijlocul unei bucurii de nedescris a mulțimei de popor adunat, nu numai din parochie, ci și din vecinătate, în sfînta zi a înălțării s. cruci, s'aú sfințit și s'a pus crucea pe turnul preafrumoșei biserici.

În 27 Maiú a. c. s'a pus piatra fundamentală, ér în 27 Septembrie cu o însuflețire demnă de însemnătatea actului, a fost ridicat la înălțime ametitore, semnul acela, care „e pus spre căderea și scularea multora din Israil.“ După finirea s. liturgie, poporul postându-se în fața noului edificiu bisericesc, între sunetele clopotelor, aú sosit la fața locului și preoții: Petru Moldovan, Vasiliú Urzică și mai târziu Virgil Codarcea, parochul Șermașului, unde s'a făcut sfințirea apei.

Finindu-se ceremonialul ritual, coop. Vasiliú Urzică a cetit actul, care s'a așezat în globul crucii, în care era schițat pe scurt istoricul Varvizului și al bisericii celei nouă, apoi a urmat predica ocașională despre însemnătatea s. cruci, ținută tot de coop. După sevirișirea acestora, antreprenorul bisericii cu subalternii săi, aú pus semnul biruinței la locul său, între cântările melodióse ale tinerului cor din Varviz. Mulțimea de popor cu suflet liniștit, s'a depărtat la ale sale, așteptând cu mult dor, sosirea zilei de 8 Novembre, când se va sevriși consacrația noului biserice, care ca clădire, e una dintre cele mai frumoase și mai succese, din câte s'aú făcut în timpul mai nou pe teritoriul archidiecesei.

Pe locul acela, unde în an. 1773 era casa modestă a preotului românesc, astăzi să ridică falnic, casa parochială de piatră, în a cărei apropiere se află și noua biserică.

Varvizanul.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pentru înfrunșetarea bisericii gr. cat. M.-Căpud au donat următoarele obiecte: Ana Costea, servitoare; Maria Biscarea, servitoare; Maria Măhulețiu, servitoare: un patrafir în preț de 12 cor., ér următorii zileri gr. cat. neorustici: Ioan Mihălițian, Iancu Nicula a lui George, Vasile Tompi, George Antal, Mihailă Stanciú, Toma Marcu Nicula, Michailă Fărcaș, George Covaciú: 2 prapori de colóre verde în preț de 40 cor., pentru care faptă creștinăscă Dumnezeu să le răsplătescă. M.-Căpud, la 28 Septembrie 1902. Laurentiú Stăncel, preot gr. cat.

Din Archidieceasă. Concurs. Cu terminul de 15 crt. se escrie concurs pentru ocuparea stațiunilor de învățator în Stenea, (districtul Sibiu), de cantor-învățător în Oenișóra și Aiudul-de-sus (distr. Aiud), și în Tăgșor (distr. Cătina).

Dar preainalt. Majestatea Sa a binevoit a dărui 200 cor. comunității din Kebele-Szt.-Iván, distr. Mureș, pentru edificarea unei biserici noué.

Sciri personale. Afiam cu bucurie, că părintele Iuliú Florian, preot archidieceșan, în 27 Sept. n. a depus cu frumos succes la universitatea din Budapesta rigorosul al doilea din dogmatică. Felicitări! — Aurel Florian, preot archidieceșan și capelan militar cl. I. a fost transferat la Viena, ér în locul lui va merge la Serajevo Dr. Teodor David, capelan cl. II. la Brașov. — Michail Străjan, originar din Tür, lângă Blaș profesor și director la liceul din Craiova, s'a retras cu ziua de 1 Sept. v. de pe cariera de profesor, reglându-și drepturile la pensie. Colegii de la liceu, au dat un banchet distinsului bărbat, care și-a câștigat mari merite prin munca sa cinstită, desvoltată pe terenul cultural.

De la Curte. Prințul moștenitor archiducele Franz Ferdinand, a avut bucurie familiară, născându-i-se un prunc, care a primit în botez numele de Maximilian Carol.

Mensa academica. Masa studenților universitari din Cluș. — după cum ni-se serie — a fost inaugurată în 1 Octobrie n. La cele 6 locuri, înființate de „Economul“ au fost primiți următorii studenți: George David, Iurist an. II., Zenobie Gheaja, Iurist an. IV., Traian Pop, Iurist an. I., Valer Ostate, medicinist an. V., Cornel Circa, medicinist an. II. și Traian Suciú, filosof an. III. — Masa se află în localul restaurantului Nicóră. Inaugurarea s'a făcut în prezența membrilor din direcțiunea „Economului“: Dr. Isac, Dr. Frâncu, Dr. E. Dăianu, B. Podóbă și a mai multor tineri universitari. Președintele Dr. Aurel Isacu a rostit o cuvântare potrivită, arătând scopul, ce se urmărește prin înființarea acestei instituții. La potrivita cuvântare de deschidere a răspuns tinerul Traian Suciú, mulțumind în numele colegilor săi pentru favorul, ce li-se face. Fie, ca noua instituțiune se prospereze și să se împlinescă dorința exprimată cu același prilej de directorul executiv al „Economului“ ca până la finea anului să se ridice numărul beneficiarilor macar la 60. — În ultimul moment afiam, că Dl Ștefan Havasi, mare proprietar în Cluș, a înființat al 7-lea loc la masa studenților, contribuind 200 cor. La acest loc a fost admis Virgil Bades, student Iurist an. III. Domnul Havasi, care dispune de o forțe frumoasă avere, câștigată cu propria sa hărnicie, a mai făcut fapte frumoșe de acestea. Între altele a contribuit la edificarea școlii din satul său natal Tasnad-Sarvad cu 4000 cor. și e nădejde, că adevărata sa generositate va arăta-o de aci înainte cu deosebire față cu

noua biserică, ce se va edifica în Cluș. — Dumnezeu să-l ajute să-și facă numele nemuritor. — Coresp.

„Corda fratres“. Congresul studențesc s'a întrunit Mercuri la Venetia. Din România i-au parte vre-o 60 studenți. După terminarea ședințelor studenții români întorc în țară însoțiți de cei italieni, cari au fost invitați să cerceteze România. E vorba să se facă mari serbări de înfrățire.

Masa studenților a primit următoarele daruri: Samuil Poruț, consilier ministerial în retragere, locuitor în Bistrița, a trimis 200 cor. David Deac, preot în Pigleșa a dat 2 cor. Traian Deac, preot în Teocul-de-sus 2 cor. și Teodor Bocoș, preot Cubleșul-magiar 1 cor.

Gh. Filipescu, mare mareșal al curții regale din Bucuresci, un bărbat plin de merite, a fost înmormintat Luniă trecută în cimiteriul Bellu, în mijlocul regretelor generale. Din mulțimea de corone atrăgea atenția una de violete și flórea reginei, care purta inscripția. Regele și Regina lui G. Filipescu.

Emil Zola. Publicăm în alt loc câtava linie despre mórtea scriitorului Zola, care a dat ce e drept literaturii franceze o direcție, dar în spirit rău și primejdios. Etă de pildă ce scrie un alt scriitor celebru cu prilejul morții lui Zola: „Evoluția, pe care spiritul meu a înat-o spre credința creștinăscă, me face afară din cale sensibil față cu părțile murdare ale operelor sale. Grozava afacere, care a sfâșiat Franța în doné părți, ne-a despărțit și pe noi. Materialistul și dușmanul religiei noastre, cărora din păcate aparține și Zola, ce e drept, pot să ne prigonescă, dar nu pot să ne împedecă să ne rugăm pentru dinșii, când mor.“ Și acest scriitor e François Coppée a cărui nume s'a amintit cu fală în turburările pentru închiderea școlilor congregațiune.

„Darul de Păscu.“ Tribunalul din Cluș a respins acusa de agitație, ridicată de procuror contra cărțicelei „Dar de Păscu.“ împărțită de redacția „Foia poporului“ cetitorilor sei. Ce va fi acum de esemplarele confiscate cu atâta zel?

Er erupțiuni vulcanice. În orașul Catania, din Sicilia, a fost zilele trecute un uragan forțe violent, care a făcut stricăciuni mari. Vulcanul Etna amenință cu erupțiune. Doi vulcani din insulele Lipari aruncă deja lavă.

Bancnote noué. Încă în decursul acestei luni, banca austro-ungară va pune în circulație bancnote noué de câte 100 cor. ér celor vechi de câte 100 fl. se vor scóte din circulațiune.

Constituire. Societatea de lectură „Andreiú Șaguna“ s'a constituit în ședința sa ținută în 8/21 Sept. a. c. sub presiunea P. C. Sale Domnului Director seminarial Dr. Eusebiú Roșca în modul următoriu: Președinte: Dr. Petru Șpan, prof. sem.; Vicepres.: Nicolaú Șoneriú, cl. c. III.; Archivar și not. comitetului: Vasile Șpan, cl. c. III.; Cassariú: Remus Roșca, cl. c. II.; Controlor: Vasile Debu, cl. c. I.; Bibliotecar: Ilie Belcută, cl. cl. II.; Vice-bibliotecar: Ionel Crișan, ped. c. I.; Redactorul fóiei „Musa“: Alesandru Popa, cl. c. III.; Econom: Ioan Creangă, ped. c. III.; Notariú societ.: Ioan Căldărea, cl. c. I.; Membrii comisiunei literare: George Bărescu și Aurel Nistor, cl. c. III.; Nicolaú Perian, și George Tocitu, cl. c. II.; Onisifor Ghibu și Trandafir Scorobeț, cl. c. I.; Ioan Pascu și George Preșmerean, ped. c. III. și Aurel Șenchea, ped. c. II. — Societatea de lectură de la „Institutul pedagogic“ din Blaș, și-a ținut ședința constituantă în 21 Septembrie 1902 sub conducerea Mult On. Domn Ioan F.

Negrutiú și a ales: Președinte: Vasiliú Idu, c. III.; Notar: Acseente Geamén, c. III.; Bibliotecar: Laurentiú Togănel, c. III.; Vice-bibliotecar: Andreiú Pora, c. II.; Cassar: George Pelca, c. II.; Controlor: Alexiú Rus, c. II.; Archivar pentru curs III.: Nicolaú Suciú, c. III.; Archivar pentru c. II.: Valeriú Boer, c. II.; Archivar pentru c. I.: Iuliú Coroiú, c. I.; Redactor: Valeriú Besu, c. III.; Membrii în comisiunea critică: Emiliú Sêrb, Emiliú Drégan, Alexandru Sighisorean, c. III.; Ioan Murășan, Ștefan Ogriu, c. II. și Michail Ogrean, c. I.

Pentru Buri. Milionarul american Phipps a făcut o fundațiune de 500 mii cor. în favorul burilor nenorociți în răboiul cu Anglezii.

Convocare. Dni membrii români ai comisiunei principale a comitatului Făgărașiú sînt rugați să participe la ședința clubului comitatens român, care se va ținea în 8 Octobrie a. c. sara la 7 óre în hotelul Lauritsch. În acésta șeeintă să vor desbata obiectele din programul adunării generale pincipale convocată pe 9 Octobrie. — Adunarea cernală ordinară a despărțimintului „Solnoc-Dobăca“ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convóacă pe 21 Octobrie n. a. c. la 11 óre a. m. în Dej, în localitățile institutului de credit și economii „Smeșana“.

Școlă de agricultură în Seliște. Timp de mai mulți ani funcționase la Rășinari o școlă de model subvenționată de comitatul Sibiu cu o sumă de c. 1600.— După desființarea acelei școle suma de c. 1600.— a fost distribuită ca stipendii pentru frecuanți ai academiei agricole din Magyar-Óvár. Acum, la întervenirea „Reuniunei române de agricultură“ comisiunea economică a comitatului Sibiu în ședința sa din urmă a votat din nou suma de c. 1600.— ca subvențiune pentru o școlă agricolă la Seliște. În scopul acestei școle, comuna Seliște a dăruiat un teritor de 2 jugere și se speră, că acésta comună și comunele din cercul Seliștei vor vota sume corespundătoare în scopul realizării acestei instituții folositoare. Cassa de păstrare din Seliște a votat în decurs de mai mulți ani frumoșe sume spre acest scop Planul școlii este făcut deja de comitetul „Reuniunei de agricultură din comitatul Sibiu“ și se va da publicității.

Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra

„CALENDARULUI UNIRII“

de pe anul comun 1903. care e sub tipar și în curênd va apăre. Va cuprinde pe lângă Șematismul provinciei archidieceșane o forțe avută parte literară cu mai multe ilustrații cu subiecte românesci și ocașionale.

Formatul e 8° mare și va cuprinde 12—15 coli.

Va costa numai 50 fil. plus porto postal 10 fil.

Prețul se pôte trimite și în timbre.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Starea religioasă în prezent și chemarea preotului.

La începutul erei creștine omenimea era în cea mai oribilă decadentă morală, morala lor înse era conformă principiilor, ce le aveau despre diferitele divinități. În dată ce creștinismul își luă avântul său, omenii părăsesc superstițiunile deșerte, cari dau frâu liber pasiunilor, abzie de averi, drepturile de cetățen, își părăsesc familiile, suferiau martiriū, ba chiar morțe, luând jugul lui Christos. Astăzi înse în era grației, nu isvoresce morala din credință, ci înclinațiunile și patimile orbe crează religie. Astăzi creștinul, ca să pună capăt remușcării conștiinței, esilază chiar pe Dumnezeu afară din lume, se închină la Dumnezeul străini, înaintea cărora să nu fie datorî a da samă de faptele lor: „Își cioplesc ei înșiși Dumnezeii, numai ca să nu trebuiescă adorați.” Astăzi nu se întâmplă ca în timpurile vechi, ca omul să se lapede de plăceri, de avere, de familie, pentru Christos, pentru credință, nu! ci mai bine se desbracă de demnitatea de om, degradându-se la rolul de animal, pe cum fac Darwinistii, sau se socotesc de materie brută, cum fac Materialiștii, numai ca să potă urma neconturbați pasiunilor. Părerile, sau sistemele ateistilor teoretici adă resunet în inimile puțin constante, lăsând curs liber pasiunilor, simțurilor. Tot, ce se propune din partea bisericii, înaintea lor trece de neadevăr și din contră, tot, ce se propune contra bisericii află părțitorii. Necredința înse se lătesce mai mult prin exemple, de cât prin teorii.

Atunci era lupta păgânismului cu creștinismul, acum ca și atunci se luptă necredința cu credința, întunerecul cu lumina, minciuna cu adevărul. Tiranii împărați folosiau torturile celea mai înfiorătoare pentru lăpădarea credinței lui Christos și închinarea, sacrificarea idolilor păgâni. Se întrebuntau unghii de fer, scoice ascuțite, apă fierță, plumb topit, arderea ranelor, batre de cuie arse prin cap, tăierea corpului cu frezrul, pentru ca din servitorii lui Christos să facă servitorii diavolului. Astăzi ce e drept, fiil necredinței nu susțin, nu apără întunerecul cu sabia, ca fiil tiranilor, ci cu peana, ba chiar cu punga, dacă e lipsă. Astăzi nu-l aruncă ce e drept pe catolic între lei, nici nu-l pun pe rug, persecuțiunea decurge într'un mod cu mult mai uman; catolicul, care nu voesc să jertfescă, să se închine idolului opiniei publice, îi îngreunază câștigarea mijloacelor necesare pentru susținerea vieții, sau cel puțin nu-l ridică la trepta, carea o merită în urma meritelor câștigate, ba de multe ori este espus bajocurii, risului. Trupul îl lasă ce e drept neatins, dar îl torturează lipsindu-l de mijlocele spirituale, împedându-le în dezvoltarea lor.

Venirea unui reformator ca Christos era neapărat de lipsă și așteptată, o reformă

radicală era de lipsă în religia păgână și mosaică, plină de prejudeții fatale progresului și fericirii, cari nu mai puteau îndestula sufletul omului, nu-l puteau stîmpăra setea, de carea ardea de mult. Un gol chaotic s'a produs în inima omului, care nu putea fi umplut, de cât de principiile mângăitoare ale religiunii creștine.

Aceea-și priveșce tristă o aflăm astăzi! Acum, ca și atunci omenii iubesc nedreptatea, desprețesc dreptatea, uresc virtutea și ridică păcatul pe tron. Un fenomen îngrozitor apare, pe care lumea nu l'a mai vădut, un fenomen, de care și anticitatea păgân s'ar fi cutremurat. Vedem bărbați fără Dumnezeii — anticii păgâni aveau prea mulți Dumnezeii, creștinii de acum n'au nici unul — fără altare, fără simț de pietate, fără cult. Cultura se lătesce ce e drept, dar paș cu cultura crește și immoralitatea, tăiând rane adânci în corpul omenimii, ranele se întind.

Ceea ce mângăia lumea perdută în mijlocul necasurilor neauzite din secolii primii ai bisericii, era vócea blândă și compătimitore a bisericii. Când totul se pleca înaintea tiraniei, ea singură cu purtătorii crucii, cu apostolii adevărului rămânea neclătiți, aducându-i aminte sufletului pierdut în noianul fărădelegilor, adevărul neschimbat. Când totă lumea fugea dinaintea barbarilor, și singurii — preoții — mergeau întru întimpinarea lor și înfrunau sêlbatica lor îngâfare. Ei au fost mângăitorii poporului asuprit, apărătorii lui neobosiți în contra atacurilor cutezătoare ale eresiei și ale sfortărilor desperate ale păgânismului, care se apropia de gura largă a pieririi, pentru ca în vecl să nu mai învie. Ei au dat prima educație popórelor, ei au supus Evangeliului pe mândrii împărați ai Romei.

Biserica cu preoții ei, a fost tot de una sentinela neadurmită, carea a păzit și apărat societatea de curentul bolnăvicios și epidemic al corupțiunii și ademenirilor înșelătoare, care a ridicat împărăția crucii peste împărăția diavolului, carea porțile Iadului le-a sfîrmat, domnirea morții a surpat și a sculat pe morți, cari durmiau întru întunerec.

Aceea-și problemă grea are să o resolve biserica și în zilele noastre, cu o singură deosebire.

Totă deosebirea, ce există între lupta bisericii de atunci și lupta bisericii de acum, constă în împrejurări și anume: biserica în seclii primii ai creștinismului avea să regenereze, să conducă la calea adevărului omenimea cufundată în păcate; astăzi înse biserica are să regenereze omenimea, carea cu voia sa încercă să arunce vël negru peste adevărurile mântuitoare, carea iubind întunerecul, uredese lumina. În seclii primii, ce e drept erau persecutați creștinii și aveau să suferă torturi îngrozitoare pentru credință, dar chiar faptul acesta le insufla mângăierea, eroismul și constanța. Astăzi creștinul nu e supus torturelor trupesci, dar nepăsarea, ironia, bajocura, cu cari e întimpinat în ziua de astăzi creștinul, influențază în mod descurajator asupra lui. Credinciosul de astăzi numai în ascuns și cu sfială cuteză să-și împlinescă datorința de

creștin, ca nu cum-va să fie cualificat din partea celor alaiți, de bigot și ușor credincios, ba pôte chiar de naiv. În internul său e convins, dar le témă de opiniunea publică; așa dar contra opiniunii publice trebuie îndreptată lupta. O problemă titaică e acésta, dar prin voință firmă, constantă, muncă comună, ce nu pot face apostolii lui Christos, purtătorii crucii? Voință tare, unire sftută să ne fie devisă și învingerea va fi sigură, va fi pe partea noastră. Luptătorii pentru acest scop pururea să aibă înaintea ochilor idealul sftin — crucea — pentru care e glorie să suferi bucurie sufletescă să te lupti, să-și aducă aminte, că nu se luptă pentru utopie, ci pentru scopul ultim, mântuirea sufletului și atunci e imposibil să nu folosescă toate mijlocele, toate ocașiunile, ca să-și manifesteze credința și să declare, că până când există, însuflețirea le crește, voința li-se întărește, așa în cât unul pentru altul totul sacrifică, numai să-și ajungă scopul. Pildă e Franța, unde vedem, că pe cum crește ateismul, în măsura aceea crește și activitatea preoților, și cu cât pretinsa lumină a secolului atacă mai tare biserica, cu atât e mai mare unirea între fiil bisericii, cu cât e mai puternică opoziția, cu atât e mai mare reacțiunea.

(Va urma.)

CRUMIRUL

saū

călăuzul prin deșert

de K. May.

(Continuare.)

„Îți mulțumesc! Dar povestesc-mi repede, ce s'a întâmplat! Eă stam de pază lângă cai, când vëdui pe crumir venind de cătră palmi, unde v'a pândit pe voi, și l'am urmărit până la tufișul, unde omenii săi m'au doborât și m'au legat.”

„Te-au doborât și te-au legat? Pe tine, sihdi? Asta e prima oră, că ai fost învins!”

„Ah, am fost surprins, dar nu învins; din contră, eă am încă victoria în mână. Așa dar povestesc!”

„Am lăsat pe Mochallah să se reîntorcă în sat și am mai așteptat puțin. Când apoi am sosit la cai, tu lipsiai de lângă ei. Asta mă puse pe grijă. Am fost vëdut, că tu n'aveai încredere în crumir și sciam cu siguranță, că ai fost rămas lângă cai, dacă vre-un motiv însemnat nu te ar fi silit să-i părăsesci. De aceea îmi luai pistótele la mână și m'am pus pe pândite. Atunci am audit cele șese pușcături din revolverul tău și în dată după aceea resună strigatul gaiei. Acesta trebuia să fie un signal, pentru că gaia nu vorbesce nóptea. Trei bărbați alergau de cătră sat și năvăliră asupra mea. Eă credeam, că erau hoți și ast fel pe unul l'am pușcat, ér pe altul l'am rănit. Când am ridicat celalalt puștol, rănitul și al treilea au dispărut deja.”

„Dar bărbatul acela este mort într'a-devăr?”

„Da.”

„Te-ai uitat cum se cade la el?”

„Cum se cade. Glontul l-a pătruns prin inimă.”

„Și nu-i crumirul?”

„Nu. Este un Hamema.”

„Așa dar să știi, că strigatul gaiel este signalul de atac al Hamema-ilor. Póte că mai târziu ne va fi de folos, s'o scim acésta. Acum vină, să mergem la adunare!”

„Sihdi, îți sum nespuse de recunoscător, că ai silit pe șeic, să mă primescă și pe mine între bētrānii satului!”

„Bucură-te! Vom aduce érá-și pe Mochallah, și atunci ea va deveni soția ta.”

„Este adevărat; o, sihdi?”

„Așa sper, dacă vei fi credincios și brav.”

„Effendi, voiú surpa munții el-Hanenni și Aures, dacă prin aceea pot recăpeta pe Mochallah regina ficelor!”

Am demandat beduinului ce-mi ținea calul, ca pe acela să nu-l lase dinaintea ochilor și să-l țină cât se póte tot în apropierea mea. Apoi m'am apropiat de cortul șeicului. Aci erau chiar ocupați cu aprinderea unui foc și cu întinderea de covóre, pe cari aveau să ocupe loc bētrānii. Șeicul tremura din tot corpul, de iritat ce era; dar se stăpāni după putință, ca se apară liniștit. Chiar și pipele fură aduse și aprinse, după obiceiul vechiú, înainte de a se vorbi vre-un cuvânt. Eú am luat loc lângă șeic; lângă noi ședeaú Percy și colonelul; Achmed ocupă loc chiar la urmă. Acum inse Ali-en-Nurabi nu mai avea paciință. El se ridică în genunchi și noi îl imitarăm. Consfătuirea avea importanță mare și de aceea trebuia rostită rugăciunea capului prim din coran. Ali începu: „În numele Dumnezeului prea îndurat! Laudă și mărire lui Dumnezeú, domnul lumii, care domnesce aci în ziua judecāții de pe urmă. Ție vrem să-ți servim și ție vrem să ne rugăm, ca să ne conduci pe calea cea adevărată, pe calea acelora, cari se bucură de grația ta, și nu pe calea acelora, pe cari tu ești supărat, și nu pe calea celor ră-tăciți!”

După aceea se așeză érá-și jos și mă rugă: „Acum vorbește, effendi! Sufletul meu va sorbi fie care sunet din gura ta.”

„Unde ai fost zis astăzi, că ai găsit pe crumir?”

„Lângă Bah-el-Halua.”

„Acolo s'aú ascuns Hamema-ii, spre a ataca caravana. Cum vei apăra-o pe acésta din urmă?”

„Dar, domnule, acum nu vrem să vorbim despre caravană, ci despre urmărirea crumirului! Vorbește repede, dacă nu vrei, să mă omóre nerăbdarea!”

„Ali-en-Nurabi, unul șeic și răboinic bētrān i-se șede, să arete o față și vorbă liniștită, chiar și atunci, când în interiorul său urlă orcanul. Alergătorul cel mai bun nu tot de nna ajunge cel dintâiu la țintă. Permite-mi, să-ți istorisesc o poveste!”

„Effendi, tu vrei să istorisesc povești, pe când pe mine mă omórá nerăbdarea!”

„Știu, că nu vei muri! — Colo, din colo de mare, este o țară estinsă, unde locuiesc numai animale și ómeni sēlbateci.

Eú m'am luptat cu acești ómeni și animale, și am pățit multe aventuri. În țara aceea aurul crește sub pământ, și mulți merg acolo, să-l caute. Eú și încă trei vinători călăriam prin sēlbatecime și sara ajunserăm la un loc, unde locuiaú ómeni mulți, cari săpaú aurul din pământ. Ei ne rugară se rămānem la dinșii ca óspeți; am mâncat, am beut, fumat și durmit cu ei. Peste nópte aú pus pe unul de pază, dar acela adormi, și când merse un altul să-l înlocuiescă, aurul era furat. Acum toți bărbații apucară armele, spre a se lua pe urma hoțului. Î-am rugat, să aștepte până dimineata, când se puteaú vedea urmele hoților; ei înse nu mă ascultară, ci plecară. Numai doi soți bolnavi rămāseră aci spre a păzi locuința. Dimineata am plecat și eú cu cei trei vinători. Am fost găzduiți de acești bărbați, și ast fel ne-am hotărît, ca să căutăm și noi după aurul furat. L'am aflat, ne-am luptat cu hoții, am omorit pe câți-va dintre ei și le-am reluat prada. Deja în a treia zi ne-am reîntors la locuința săpătorilor de aur; ceialalți inse, cari aú fost așa de grabnici, aú sosit numai după o săptămână. Eraú sdrobiți de osteneală, fómē și sete, dar aurul nu l'aú aflat. — Înțelegi tu, o șeicule, pentru ce îți povestesc acésta istorie?”

El afirmă impacient. „Așa dar tu ești de părerea, că numai dimineată să ne punem pe urmărirea crumirului?” întrebă el.

„Da, numai dimineată, ori și mai târziu.”

„Domnule, atunci el ne va scăpa!” isbucni el.

„Știi tu, că unde s'a dus?”

„Nu. Când am eșit din cort, iapa și cămila nu mai erau aci, și numai după aceea am observat, că lipsia și Mochallah, fica inimii mele. Dintre hoți n'am vădut pe nici unul.”

„Așa dar știi tu în cătrăú s'o lei, ca să-l afli?”

„Nu, dar tu știi?”

„Știu; trebuie să aștepti înse, până ce aú isprăvit cu cercetările prin sat. Până atunci inse să-mi spui, cum vrei să aperi caravana?”

„Ce-mi pasă mie astăzi de caravană!”

Acum colonelul își ridică mâna. „Ce-ți pasă de caravană? Fórtē mult, Ali-en-Nurabi! Eú șed aci în numele stăpānului meu. Mohammed-es-Sadac Bei, domnul Tunisului, a încredințat pe Sebira-ii cu ocrotirea caravelor. Vreal să-i atragi mânia lui asupra capului tău și asupra capetelor ómenilor tăi?”

„Eú nu sum șeicul tuturor Sebira-ilor!”

„Înse atacul are să se întimple pe ținutul tău! Ori dóră el-Halua se află pe ținutul unui alt șeic?”

„Pe al meu. Dar Allah îți va lumina mintea, ca să înțelegi, că astăzi îți trebuie toți răboinicii pentru urmărirea crumirului.”

„Toți?”

„Toți!”

„El are numai cinci bărbați lângă sine!” zisei eú.

„Cu tóte acestea am lipsă de toți bărbații. Dacă vrem să-l ajungem, trebuie să ne împărțim, pentru a-i tăia tóte drumurile. Și apoi lângă turme încă trebuie să las pe cine-va.”

„Nu trebuie să ne împărțim,” răspunse eú. „Dar despre acésta vom vorbi mai târziu. Mi-se pare că vin ómenii, pe cari l'ai trimis se facă cercetări prin sat.”

Aveam dreptate. Se apropiară câți-va bărbați, cari ne raportară, că afară de Mochallah și cele două animale ale șeicului nu lipsesc de cât câte-va tapeturi, cari aú rămas peste nópte atirnite afară în liber.

„Și lectica?” întrebă eú pe șeic.

„Care lectică?”

„A ta, cea din dērētul cortului tău.”

„Ce-i cu dinsa?”

„E aci, ori lipsesc?”

El se ridică spre a merge după cort și se reîntorse în curēnd cu scirea, că lectica lipsesc.

„Crumirul a luat'o cu sine,” esplică eú. „Și fiind că îi trebuie tapete spre a întări lectica pe cămilă, el a luat tapetele cari lipsesc. Acum se vē spun, ce am pățit eú în timpul când voi durmiați!”

„Povestesc, povestesc!” strigară cu toții.

„Mie de la început nu mi-a plăcut de Saadis-el-Chabir; n'am cređut jurămintului său, și am văđut cu ce plăcere să uită la calul meu. Deși credinciosul meu Achmed era de pază lângă armăsar, eú totuși m'am ridicat, pe când voi durmiați, spre a merge odată la marginea satului. Atunci am văđut pe crumir tīrindu-se printre corturi cătră tufișul unde m'ați aflat voi legat. L'am urmărit, spre a-l pāndi; el inse a comandat acolo, fără să știu eú, șese Hamema de al săi, cari m'aú atacat de la spate și m'aú doborit. Când mi-am venit în ori, ei mă credeaú încă tot leșinat și ast fel am audīt întregul lor plan, despre care vorbiaú.”

„Și care le-a fost planul?” se informă șeicul.

„Ei voiaú să fure pe Mochallah, iapa și cămila ta, și armăsarul meu; și fiind că sciaú că Achmed îl păzia bine, așa el avea să fie ucis. Acesta din urmă nu le-a succés, de óre ce Achmed a fost credincios și brav și i-a pus pe fugă.”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca „Unirei”: **Nume de familie la românii din Ungaria**, de Alesiu Viciu, prof. Blaș 1902, pag. 29, prețu 12 fil. Studiul acesta interesant s'a reproduș din colónele foii nóstre, unde a fost publicat mai întâiu, în el se face o clasificare a numelor romănesci de familie, căutându-se originea lor. Se vinde în favorul fondului pentru „Masa studenților”.

Biblioteca foii „Libertatea” Nr. 2. cuprinde **poesii și novele** alese, din celea publicate în corpul foii, are 18 pag.

Posta „Unirii”.

L. O. în J. N'a apărut încă, la vremea să țise va trimite.

Fimul. Am mai lăsat din introducere, ca să aivă o formă mai potrivită.

Iob. A fost primită bine. Altele de soiul acesta vor fi împărțite tot de acésta cinste.

Chiam. L'am așteptat, dar zădarnic, nici până azi n'a mai sosit. Ce i-s'a întâmplat? și óre când va veni? prietini! îl așteptă cu nerăbdare. Gată-l de drum și pornesc-l cătră noi. Sperăm.

Am primit și achităm abonamentul de la:
Toh-vechiu pe 1902 sem. 2. *Csik-Szépiz* pe 1902.
Io. Gh. pe 1902 sem. 2. *Cosc. Med.* pe 1902 sem. 1.
Buzesci pe 1902 sem. 2. *Ortelec* pe 1902 sem. 2.
Coș pe 1902. *Ucea-de-sus* pe 1900 sem. 2 și 1901
sem. 1. *Tăuri* pe 1902 sem. 1. *Blagea* pe 1902 sem.
2. *Glod* pe 1902 sem. 2. *Șomcuta-mică* pe 1902 sem.
2. *Hamba* pe 1901. *Roșia-mont.* pe 1901 sem. 2. și
1902. *Silvașul inferior* pe 1902 sem. 2. *Köv Ord.* pe
1902. *Mărienesc B.* pe 1902 Iuliu—Sept. *Grutul lung*
pe 1900. *Batizvasvári* pe 1902 sem. 2. *Giacov* pe
1898. Ian.—Martie. *Măgura* pe 1899. *Reun. Năseud*
pe quart. 2. 1902. *Cas. Sebeș* pe 1902 sem. 1. *Cohalm*
pe 1902. *Sava* pe Iuliu—Sept. 1902. *N.-Ikod* pe Măiu—
Aug. 1902. *Bogata-rom.* pe Iuliu—Sept. 1902. *Chiraleș*
pe 1902 sem. 2. *Cas.-Lug.* pe 1902 sem. 2. *Sân-*
Nicolaul-mare din Sept. 1901—¹/₂ 1903. *Feneș* (Beiuș)
pe April—Sept. 1902. *Bârseul-de-jos* pe 1902 sem. 2.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

259 v. număr
1902.

(86) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1901. évi 4846. polg. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria hitelintézet javára Saldorf lakosok Vlădu P. Juon és Balta János ellen 53 kor. — fil. s jár. erejéig 1901. évi Angusztnus hó 16-án foganatósított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2980 kor. — fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: Vlădu P. Juonnál: 2 ökör, 100 kalangya buza, 8 szekér széna és

1 ökör szekér; Balta Jánosnál: 4 hámos ló, 2 bival, 70 kalangya buza, 1 ló szekér és 10 szekér széna nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a szentágotai kir. jbiróság 1901. évi V. 114/9. számú végzése folytán 53 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1900. évi Jannár hó 28-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 161 kor. 92 fillérben biróilag már megállapított valamint a még felmerülendő költségek erejéig a végrehajtást szennettek lakásán Saldorf községében leendő eszközlésére 1902. évi Oktober hó 15-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentágotán 1902. évi Szept. hó 24-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. jbirósági végrehajtó.

258 v. szám
1902.

(37) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1901. évi 8453. váltó számú

végzése következtében Dr. Maniu Gyula balázsfalvi ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Salkói lakosok Gergely Nikuláj és Iván Demeter ellen 220 kor. 50 fil. s jár. erejéig 1902. évi Márczius hó 8-án foganatósított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 945 kor. — fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: Gergely Nikulájnál: 4 bival, 1 szekér, 3 öl fa, 1 vaseke, 1 labonáló pajta és 5 drb juh; Iván Demeternél: 2 ló, 1 bival, 2 szekér és 1 vaseke taligástól nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a szentágotai kir. jbiróság 1902-ik évi V. 8/4. számú végzése folytán 220 kor. 50 fil. tőkekövetelés, ennek 1900. évi Oktober hó 11-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 49 kor. 70 fillérben biróilag már megállapított valamint a még felmerülendő költségek erejéig a végrehajtást szennettek lakásán Salkó községében leendő eszközlésére 1902. évi Oktober hó 16-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentágotán 1902. évi Szept. hó 23-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. jbirósági végrehajtó.

In atențiunea proprietarilor de pământ!

„Eliberarea pământului de greunamînt“.

„Intreprindere de Credit-Hipotecar“

este titlul unui institut ce s'a înființat cu scopul de a da ocaziune proprietarilor de pământuri se potă ajunge la împrumuturi ieftine și pe lângă condițiunile cele mai favorabile.

Acest institut dă împrumuturi pe pământuri ori și unde.

Interesele cu amortisarea capitalului cu tot fac mai puțin ca la băncile mici, numai interesele simple.

Favorul cel mai deosebit și de neprețuit este, că cu încetarea din viață a debitorului, suma împrumutată se șterge de pe pământul hipotecat, ér ratele plătite în amortisarea capitalului se restituiesc numai de cât în bani gata.

Cu modalitatea împrumuturilor acestora, proprietarul unui pământ ajunge la bani ieftini și este sigur că ori și când ar înceta din viață, pământul rămâne liber de greunamint, ér eređii mai capetă și bani gata.

Recomandăm tuturor acelor proprietari de pământuri, cari au lipsă de bani să se folosescă de favorul acesta.

Pe pământuri cari sînt hipotecate la alte institute încă se dau împrumuturi plătindu-se din suma împrumutată datorita veche la respectivul institut.

La cereri de împrumuturi se recere copia cărților funduare și fôia catastrală.

Prospecte detaliate cu informațiunile necesare să trimit la cerere, pe lângă trimiterea de mărci postale în valoare de una corónă pentru porto postal.

Cererile sînt a se adresa la:

Representanța
„Intreprinderii de Credit-Hipotecar, Eliberarea
pământului de greunamînt“,
în Sibiu (N. Szeben) strada Bruckenthal 36.